

Kuka hoitajia johtaa? – Lähiesimiesten merkitys on keskeinen laadukkaan hoidon turvaamisessa

Hoitajat muodostavat suurimman ammattiryhmän sosiaali- ja terveydenhuollossa. Esimerkiksi sairaanhoitajista alkaa pian olla suurempi pula kuin lääkäreistä. Moni harkitsee alan vaihtoa ja hoitajat viestivät voimakkaasti ammattiryhmänsä kriisiytymisestä. Syitä on monia, mutta tutkimuksista tiedämme, mikä merkitys johtamisella on esimerkiksi työmotivaatiolle ja työssä jaksamiselle.

Terveydenhuolto ja hoitotyö yhtenä sen isoimpana kokonaisuutena tarvitsee johtamisen uudelleen arviointia. Johtaminen ja esimiestyö ovat vaativia ammattitehtäviä, jossa keskiössä tänä päivänä ovat ihmisten johtamisen taidot, käsitys taloudesta, toiminnasta, laadusta, asiakaskokemuksesta ja vaikuttavuudesta. Onnistuessaan johtaminen mahdollistaa paremman työelämän ja työolosuhteet.

Johtaminen ja esimiestyö edellyttävät osaamista ja riittävää ammattipätevyyttä. Jos sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja johtamista halutaan parantaa, kannattaa huomiota kiinnittää esimiesten koulutukseen ja osaamiseen samoin kuin jaksamiseensa ja työn tukemiseen.

Jos auttaja ei voi hyvin, hän ei voi auttaa muita. Jos esimies ei voi hyvin, hän ei kykene johtamaan. Osaava johtaja ja esimies omaa hyvän ammatillisen itsetunnon, ei kilpaile asemastaan alaistensa kanssa. Hän innostuu kyseenalaistamisesta ja janoaa oman toiminnan reflektointia.

Osaamaton toimii toisin ja on vahingoksi työyhteisölle. Yksi syy alan ongelmiin saattaa piillä siinä, että meillä on johtotehtävissä ihmisiä, jotka eivät ole saaneet koulutusta johtamistehtävänsä. Hyvä substanssiosaaja ei automaattisesti ole hyvä johtaja.

Suomessa on organisaatioita, joissa hoitotyön ja sen johtamisen asema on heikko. Lähijohtajia on vähennetty. Yhdellä esimiehellä saattaa olla johdettavaan useita yksiköjä ja jopa toistasataa työntekijää, mikä ei mahdollista esimerkiksi työntekijöiden tuntemista ja tukemista. Lähiesimiesten merkitys on keskeinen laadukkaan hoidon turvaamisessa sekä muun maussa kriisinajan johtamisessa.

Ilman hoitotyönjohtajia on epäselvää, kuka hoitotyötä johtaa, puhuu hoitotyön äänellä ja pitää huolta hoitotyön perustehtävän toteutumisesta. Hieno esimerkki on Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, jossa johtajaylihoitaja tekee työparityötä johtajaylilääkärin kanssa vastaten hoitotyön kokonaisuudesta.

Sote-uudistuksen jalkauttamisessa tulee varmistaa, että jokaisessa terveydenhuolto-organisaatiossa on hoitotyöstä vastaava järjestelmä ja hoitotyön esimiehiä on organisaation joka tasolla. Hoitotyön johtamisrakenne tulee määritellä ja saattaa kansalliseksi malliksi. On määriteltävä optimaalinen johdettavien määrä sekä esimiesten pätevyysvaatimukset. Ammattitaitoisella esimiestyöllä ja johtamisella vaikutetaan alan imagoon. Organisaatiot kysykööt itseltään, kenellä on hallussa hoitotyömme kokonaisuus?

Merja Mäkisalo-Ropponen
Sh, TtT, kansanedustaja (sd.)

Satu Pulkkinen
Sh, TtM, Akavan sairaanhoitajat ja
Taja ry, puheenjohtaja

Julkaistu Itä-Savossa 6.1.2020

Aamulehti 11.1.2020